

Skötselplan för Åsebuktens naturreservat i Uddevalla kommun

Bilaga 2 till Länsstyrelsens beslut 8206–2019

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Inledning

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas. Planerna vänder sig främst till naturvårdsförvaltare och markägare, men också till övriga intressenter.

Skälen till naturreservatet, dess syften och föreskrifter framgår av beslutet om naturreservat. Länsstyrelsens diarienummer 8206–2019. Syftet med reservatet styr hur reservatet behöver skötas. Föreskrifterna ger förvaltaren rätt att utföra åtgärderna i skötselplanen.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för områdets skötsel. Skötselplanen beskriver en önskad målbild och den skötsel som behövs för att nå dit. Vilka av de föreslagna åtgärderna som kan genomföras och takten på genomförandet beror på aktuell naturvårdsbudget. I skötselplanen beskrivs det därför vad naturvårdsförvaltaren bör prioritera.

Skötselplanen gäller tills vidare, men kan revideras vid behov. Till exempel om uppföljningen av bevarandemålen visar att det behövs eller skötseln behöver anpassas efter förändrade omständigheter eller ny kunskap. En ny skötselplan måste stämma överens med reservatsbeslutet. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

Tillhör Länsstyrelsens beslut: 8206-2019

Datum: 2026-04-01

Förvaltare av naturreservatet: Länsstyrelsen Västra Götaland

Omslagsbild: Ålgräsäng i Åsebukten (Foto: Länsstyrelsen)

Innehåll

DEL A – BESKRIVNING AV ÅSEBUKTENS NATURRESERVAT	5
1. Beskrivning av området	5
1.1. Allmän beskrivning av området.....	5
1.2. Biologiska bevarandevärden.....	6
1.3. Områdets geologi	7
1.4. Byggnader och anläggningar	7
DEL B – SKÖTSEL AV ÅSEBUKTENS NATURRESERVAT	8
2. Övergripande riktlinjer för skötseln.....	8
2.1. Skötsel av marina livsmiljöer.....	8
2.2. Invasiva främmande arter	8
2.3. Hantering av skräp	9
3. Skötselåtgärder och bevarandemål.....	9
3.1. Skötselområde 1: Mjukbottnar grundare än 6 meter	9
3.2. Skötselområde 2: Mjukbottnar djupare än 6 meter.....	11
3.3. Skötselområde 3: Strandmiljöer	11
3.4. Gränsmarkering.....	12
4. Konsekvenser av klimatförändringar	12
5. Dokumentation och uppföljning	12
6. Planerad förvaltning	13
7. Underlag.....	13

Bilagor

Bilaga 2a. Skötselområden

Bilaga 2b. Livsmiljötyper enligt Natura 2000

Bilaga 2c. Svenska marina livsmiljötyper

Del A – Beskrivning av Åsebukts naturreservat

1. Beskrivning av området

1.1. Allmän beskrivning av området

Åsebukts naturreservat ligger i Uddevalla kommun, cirka 10 km sydväst om Uddevalla tätort. Naturreservatet sträcker sig från Å i söder till Dramsvik i norr och består till största delen av hav.

Inom naturreservatet finns det utflöde av sötvatten från Forshällaån i söder och Brissbäcken i norr, som påverkar tillförseln av näring och sedimentpartiklar till havet.

Bukten är till stor del skyddad från exponering av kraftiga vindar och vågor. Bottnarna består därför främst av relativt grunda mjukbottnar med olika typer av lera och sand, för det mesta med god syresättning. De innehåller täta ansamlingar av sandmask (*Arenicola marina*) och andra grävande arter som sandmussla (*Mya arenaria*) och hjärtmussla (*Cerastoderma edule*). I de grundaste delarna av bukten finns sedimentbottnar som blottläggs vid lågvatten.

Vegetationen i bukten utgörs nästan uteslutande av ålgräs (*Zostera marina*), som sträcker sig som en bård genom hela naturreservatet från norr till söder. Ålgräsängarna är täta med inslag av sudare (*Chorda filum*). I ålgräset lever ålgräsanemon (*Sagartiogeton viduatus*), tarmsjöpung (*Ciona intestinalis*) och olika arter av fisk. På stenar och längs med klippor förekommer även spridda förekomster av makroalger, bland annat blåstång (*Fucus vesiculosus*) och sågtång (*Fucus serratus*). Inom hela naturreservatet finns spridda förekomster av blåmussla (*Mytilus edulis*). I den södra delen av bukten finns ett område med något högre täthet av blåmusslor.

I de djupare delarna av naturreservatet, från cirka fem meters djup, består botten av sand- och siltbotten utan vegetation.

På land är naturreservatsgränsen i stort sett dragen vid gränsen för högsta högvatten, eller där det finns en naturlig gräns nedanför ett staket eller en stig. Strandtyper som ingår är bland annat klippor, sandstränder med tångvallar, grus/stenvallar och områden med vass.

I området finns följande markslag:

- Hav 110 hektar
- Övrigt 6 hektar

1.2. Biologiska bevarandevärden

Inom Åsebuktens naturreservat finns följande Natura 2000-livsmiljötyper:

- Blottade ler- och sandbottnar (1140)
- Stora grunda vikar och sund (1160)

Prioriterade bevarandevärden är ålgräs (1167), blåmusslor och blottade ler- och sandbottnar (1140).

De livsmiljötyper som förekommer i området går att söka fram i Natura-naturtypskartan (NNK) i Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur (<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>). De som är Natura 2000-livsmiljötyper eller andra livsmiljötyper som är prioriterade inom förvaltningen framgår av kartan i bilaga 2b respektive 2c.

Mer information om vilka arter som förekommer i området går att söka fram i SLU Artdatabankens databas Artportalen (<https://artportalen.se>). För bättre information i limniska och marina miljöer finns även Fynddata (<https://fynddata.artdatabanken.se>).

Marina miljöer

I naturreservatet finns värdefulla marina miljöer som utgörs av grunda havsbottnar. Buktens skyddade läge utgör en optimal miljö för de ålgräsängar som utgör nästan hälften av naturreservatets areal.

Ålgräsängarna har hög täthet och sträcker sig genom hela naturreservatet från norr till söder, från cirka 0,5 meters djup och ner till cirka 5 meters djup. Ålgräsängarna är en undertyp till Natura 2000-livsmiljötypen Stora grunda vikar och sund (1167) och är listade av konventionen för skydd av Nordostatlanten (Ospar) som ett hotat och/eller minskande habitat. Ålgräs som art är även upptaget på den svenska rödlistan som sårbar (VU).

Ålgräsängar är viktiga och produktiva livsmiljöer för många olika arter av växter och djur och fungerar bland annat som uppväxtområden för fisk. Ålgräsängar bidrar även med en rad andra viktiga tjänster för människan och naturen. Bland annat så bidrar växtens blad och rötter (rhizom) till att göra vattnet klarare genom att bottensedimentet stabiliseras och partiklar som grumlar vattnet faller till botten. Sedan 2017 finns ett åtgärdsprogram för ålgräs och försök med att restaurera ålgräsängar görs i flera områden i länet.

Blåmusslor förekommer spritt genom hela naturreservatet. Tätheten av blåmusslor är något högre i de södra delarna. Blåmusslor är viktiga som filterare både av partiklar och näringsämnen, men också av gifter och andra skadliga ämnen. Täta förekomster av musslor stabiliserar sedimentet och utgör livsmiljö för många andra arter. Blåmusslor utgör också en viktig föda för många sjöfåglar, bland annat ejder.

Naturreservatets grundaste delar utgörs av sedimentbottnar som blottläggs vid lågvatten. Dessa ingår i Natura 2000-livsmiljötypen Blottade ler- och sandbottnar (1140) och är listade av konventionen för skydd av Nordostatlanten (Ospar) som ett hotat och/eller minskande habitat. Dessa bottnar har ofta en rik fauna av olika grävande maskar och musslor nere i sedimenten och olika kräftdjur, snäckor och små plattfiskar som lever ovanpå sedimenten. Livsmiljötypen är viktig för änder och vadarfåglar, som söker föda på och i de grunda bottenarna.

1.3. Områdets geologi

Substratet i bukten utgörs framför allt av lera och silt, med visst inslag av sand. Klippstränder förekommer i begränsad utsträckning och längs med strandlinjen ligger det utspridda stenar.

1.4. Byggnader och anläggningar

Inom naturreservatet finns det bryggor och bojar. Bryggor och bojar som tillkommit i laga ordning får fortsatt finnas kvar och underhållas.

Del B – Skötsel av Åsebukts naturreservat

2. Övergripande riktlinjer för skötseln

2.1. Skötsel av marina livsmiljöer

Fokus när det gäller förvaltningen är att följa upp statusen hos de prioriterade bevarandevärdena ålgräsängar, blåmusslor och blottade ler- och sandbottnar samt vid behov vidta nödvändiga åtgärder, som till exempel restaurering av vissa livsmiljötyper, eller att föreslå ytterligare regleringar.

2.2. Invasiva främmande arter

En del arter som har kommit till Sverige från andra länder har ett spridningssätt och konkurrensfördelar som gör att de kan ta över och konkurrera ut inhemsk flora och fauna. Sådana arter kallas invasiva främmande arter. Det är viktigt att invasiva främmande arter bekämpas i ett så tidigt skede som möjligt och på lämpligaste sätt utifrån vilken art som det gäller och i vilken miljö som åtgärderna vidtas.

Reservatsförvaltaren har ingen skyldighet att bekämpa invasiva främmande arter i naturreservatet, men har möjlighet att bekämpa de marina invasiva arter som förekommer vid behov. Om markägare/vattenrättsägare själva vill bekämpa invasiva arter kan reservatsförvaltaren bidra med råd kring hur specifika arter bäst bekämpas. Bekämpning bör ske på sådana sätt att det inte medför skador på naturvärden i naturreservatet. Om bekämpningsmetoderna strider mot naturreservatets föreskrifter, till exempel om de innebär grävning, behövs tillstånd enligt föreskrift A11 (se beslutsdokumentet).

Småprickig penselkrabba (*Hemigrapsus takanoi*) och blåskrabba (*Hemigrapsus sanguineus*) är invasiva främmande arter som har noterats i bukten. Skal från stillahavsstron (*Magallana gigas*) har noterats längs med stränderna, vilket tyder på att arten förekommer inom eller i nära anslutning till naturreservatet. Vresros (*Rosa rugosa*) förekommer strax utanför naturreservatets gränser. I övrigt finns inga kända förekomster av invasiva främmande arter idag, men det finns risk för att exempelvis klängmedusa (*Gonionemus vertens*) ska sprida sig in i naturreservatet.

2.3. Hantering av skräp

Marint skräp är ett stort problem längs den svenska västkusten. Havsströmmar för med sig skräp långa sträckor. När det når den flikiga Bohuskusten fastnar mycket av skräpet bland stenar och i vikar och blir kvar här. Stränder inom naturreservat ingår i dag i den ordinarie strandstädningen av västkusten. Den görs i samarbete mellan Västkuststiftelsen och kustkommunerna. Mer information om detta finns på Västkuststiftelsens hemsida.

3. Skötselåtgärder och bevarandemål

Indelning av skötselområden utgår från skötselbehovet. Inom varje skötselområde kan en eller flera livsmiljötyper förekomma. Natura 2000-livsmiljötypernas utbredning visas i bilaga 2b. För varje skötselområde finns en beskrivning av dess bevarandemål, det vill säga vad som ska bevaras och vilken status som ska uppnås. Bevarandemålen ligger också till grund för den uppföljning som planeras. För varje skötselområde beskrivs också den skötsel som behövs för att uppnå bevarandemålen.

Naturreservatet är indelat i tre skötselområden med tillhörande delområden. Det är enbart skötselområde 1 som har bevarandemål och särskild skötsel. Delområde 1.1 (Ålgräsängar) och 1.2 (Blåmusselbottnar) ska prioriteras när det gäller uppföljning och skötsel.

Skötselområdena är:

1. Mjukbottnar grundare än 6 meter
2. Mjukbottnar djupare än 6 meter
3. Strandmiljöer

3.1. Skötselområde 1:

Mjukbottnar grundare än 6 meter

Skötselområdet är indelat i fyra delområden och har en total areal på 80 hektar. Inom skötselområdet förekommer följande Natura 2000-livsmiljötyper: *Blottade ler- och sandbottnar* (1140) och *Stora grunda vikar och sund* (1160).

Beskrivning av delområden

Delområde 1.1 – Ålgräsängar

Delområdet utgörs helt av undertypen *Stora grunda vikar och sund* som *domineras av ålgräs* (1167). Ålgräsängen sträcker sig från norr till söder genom hela naturreservatet.

I mitten av naturreservatet är ålgräset något glesare med större ytor helt utan ålgräs. Fintrådiga påväxtalger förekommer i relativt låg utsträckning

inom hela ängen, med något högre förekomst i mitten av naturreservatet. Ålgräsängen har potential att fungera som donatoräng vid restaurering av andra områden med ålgräs.

Delområde 1.2 – Blåmusselbottnar

I buktens södra del har det tidigare funnits en blåmusselbank som klassades som undertypen *Biogena rev* (1171). Denna finns inte kvar idag, men spridda förekomster av blåmusslor förekommer i området. Förutsättningarna för återetablering av blåmusslor bör vara goda.

Delområde 1.3 – Blottade ler- och sandbottnar

De grundaste delarna av naturreservatet med sedimentbottnar som blottläggs vid lågvatten. På dessa bottnar förekommer grävande organismer som syresätter sedimentet. Det finns inga tecken på övergödning i form av fintrådiga alger.

Delområde 1.4 – Övriga vegetationsfria bottnar grundare än 6 meter

Skötselområdet består i huvudsak av vegetationsfria silt-, ler- och sandbottnar. På bottenarna förekommer det inslag av stenar, vilka har påväxt av alger som sågtång (*Fucus serratus*) och blåstång (*Fucus vesiculosus*). I sedimenten på dessa bottnar finns olika grävande maskar och musslor. Ovanpå sedimenten finns det kräftdjur, snäckor och små plattfiskar.

Bevarandemål

- Arealen Blottade ler- och sandbottnar (1140) ska vara minst 18 ha.
- Strukturbildande vegetation av ålgräs (*Zostera*) ska finnas i livskraftiga bestånd. Den totala arean ska vara minst 49 ha.
- Kvaliteten på ålgräsängarna ska vara god och det ska finnas ålgräs ner till minst 3 meters djup.
- Arealen av blåmusselbankar (1171) ska vara minst 1 ha.
- Täckningsgraden av levande blåmusslor ska vara minst 30 %.
- Bottenfaunan (på och i sedimentet) ska vara artrik, med gott om grävande organismer så att syresättningen i sedimenten är god.
- Det ska finnas en naturlig artsammansättning, där de typiska arterna för respektive livsmiljötyp finns i livskraftiga bestånd.
- Livsmiljötyperna ska vara naturliga med avseende på djupförhållanden, substrat och bottenstruktur. Det ska finnas fria passager för djur, växter, sediment och organiskt material, utan att konstgjorda hinder skapas i form av byggnation, muddring, dumpning, etc.

Engångsåtgärder

- Restaurering av ålgräsängen vid behov.
- Utläggning av blåmusslor vid behov.

Underhållsåtgärder

- Uppföljning av blottade ler- och sandbottnar, ålgräsängar och blåmusselbottnar.

3.2. Skötselområde 2: Mjukbottnar djupare än 6 meter

Skötselområdet har en totalarea på 30 hektar och ett djup på 6–10 meter. Bottnarna består av silt och lera med inslag av grovkornig sand och sten. På stenarna växer alger som sågtång (*Fucus serratus*) och blåstång (*Fucus vesiculosus*). Vanlig sjöstjärna (*Asterias rubens*) och blåmussla (*Mytilus edulis*) förekommer i begränsad utsträckning. Det finns gott om mindre hål i sedimenten, vilket tyder på att det finns grävande fauna i området. Området har inga särskilda bevarandemål kopplade till sig och inget behov av särskild skötsel.

3.3. Skötselområde 3: Strandmiljöer

Skötselområdet har en totalarea på 6 hektar. I skötselområdet ingår naturreservatets samtliga landmiljöer som bland annat består av klippor, sandstränder med tångvallar, grus-/stenvallar och områden med vass. Området har inga särskilda bevarandemål kopplade till sig och inget behov av särskild skötsel.

Engångsåtgärder

- Informationsskyltar ska sättas upp på de platser som är markerade i bilaga 2a. Skyltarna ska utföras enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar Att skylta skyddad natur. De ska innehålla en karta över naturreservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande regler för allmänheten.
- Ankringsförbudsskyltar ska sättas upp på de platser som är markerade i bilaga 2a.
- Utrustning för uppföljning av förändringar i strandlinjen (Coast snap eller likvärdig utrustning) ska sättas upp på den plats som är markerad i bilaga 2a.

Underhållsåtgärder

- Informationsskyltar, utrustning för uppföljning av förändringar i strandlinjen (Coast snap eller likvärdig utrustning) och ankringsförbudsskyltar enligt kartan i bilaga 2a, ska tillses regelbundet och underhållas vid behov.

3.4. Gränsmarkering

Naturreservatets gräns ska märkas ut i fält på land. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets vägledning *Gränsarbeten vid områdesskydd enligt Miljöbalken*. Gränsmarkeringar kommer att göras i ett lämpligt urval av brytpunkterna.

Gränserna i havet kommer inte att märkas ut. Brytpunkternas koordinater framgår av beslutskartan (bilaga 1).

4. Konsekvenser av klimatförändringar

Klimatförändringarna gör att havsvattnet blir varmare, både vid ytan och på större djup. Ökade nederbördsmängder gör att havet blir mindre salt och att mängden partiklar i vattnet ökar. En ökad koldioxidhalt i atmosfären innebär att havet blir surare, då mer koldioxid löses i vattnet. Havsströmmarna kan komma att förändras, vilket i sin tur påverkar spridningen av organismer och olika ämnen. Havsnivån förväntas stiga alltmer när de landbundna isarna fortsätter att smälta. För att olika växter, djur och alger ska kunna anpassa sig till ett förändrat klimat, är det viktigt att så långt det går minska annan typ av stress.

Klimatförändringar leder till förhöjda havsnivåer och ökade nederbördsmängder vilket kan leda till erosion och översvåmningsproblem i naturreservatet samt påverka vattennivån mer permanent.

Andra åtgärder än de som finns beskrivna i skötselplanen kan behöva göras för att hantera och förebygga problem och skador som klimatförändringarna kan medföra. Vid behov kan skötselplanen behöva revideras med kortare intervall än normalt. I samband med detta kan det bli aktuellt att se över naturreservatets föreskrifter.

5. Dokumentation och uppföljning

Dokumentation och övervakning ska genomföras i enlighet med det program som är beskrivet i Naturvårdsverkets rapport "Uppföljning av skyddade områden i Sverige". Förvaltaren ansvarar för dokumentation av utförda skötselåtgärder. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och utvärdering av syften, bevarandemål samt gynnsam bevarandestatus.

6. Planerad förvaltning

Förvaltningen av Åsebuktens naturreservat bekostas av staten. Vilka av de föreslagna skötselåtgärderna som kan genomföras och takten på genomförandet beror på tilldelning av medel från en årlig naturvårdsbudget. Tabellen nedan ger förvaltaren vägledning vid prioritering.

Tabell 1. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högst prioritet att genomföra. När/intervall visar när och hur ofta en åtgärd bör göras, samt vad som bör göras snarast.

Åtgärd	Skötselområde /delområde	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	3	Snarast	1
Informationsskyltar	3	Snarast	1
Uppföljning av blottade ler- och sandbottnar, ålgräsängar och blåmusselbottnar	1	Enligt uppföljningsplan	1
Restaurering av ålgräsängar	1.1	Vid behov	1
Restaurering av blåmusselbankar	1.2	Vid behov	2
Utrustning för uppföljning av förändringar i strandlinjen (Coast snap eller likvärdig utrustning)	-		3

7. Underlag

Som underlag till denna skötselplan har bland annat följande rapporter, utredningar, artlistor och annat material använts.

EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

Länsstyrelserna i Skåne, Halland och Västra Götaland (2020): Strategi för skydd och förvaltning av marina miljöer och arter i Västerhavet. Rapport 2020:14. Länsstyrelsen Västra Götaland, Göteborg.

Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2016. Tillgängliga koder för attributet "Naturtyp" i NNNK-IT systemet (Ärendenr: NV-08177-15). Naturvårdsverket, Stockholm.

Nordiska Ministerrådet. 2001. Kustbiotoper i Norden.

SLU Artdatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Länsstyrelsen
Västra Götaland

lansstyrelsen.se/vastragotaland

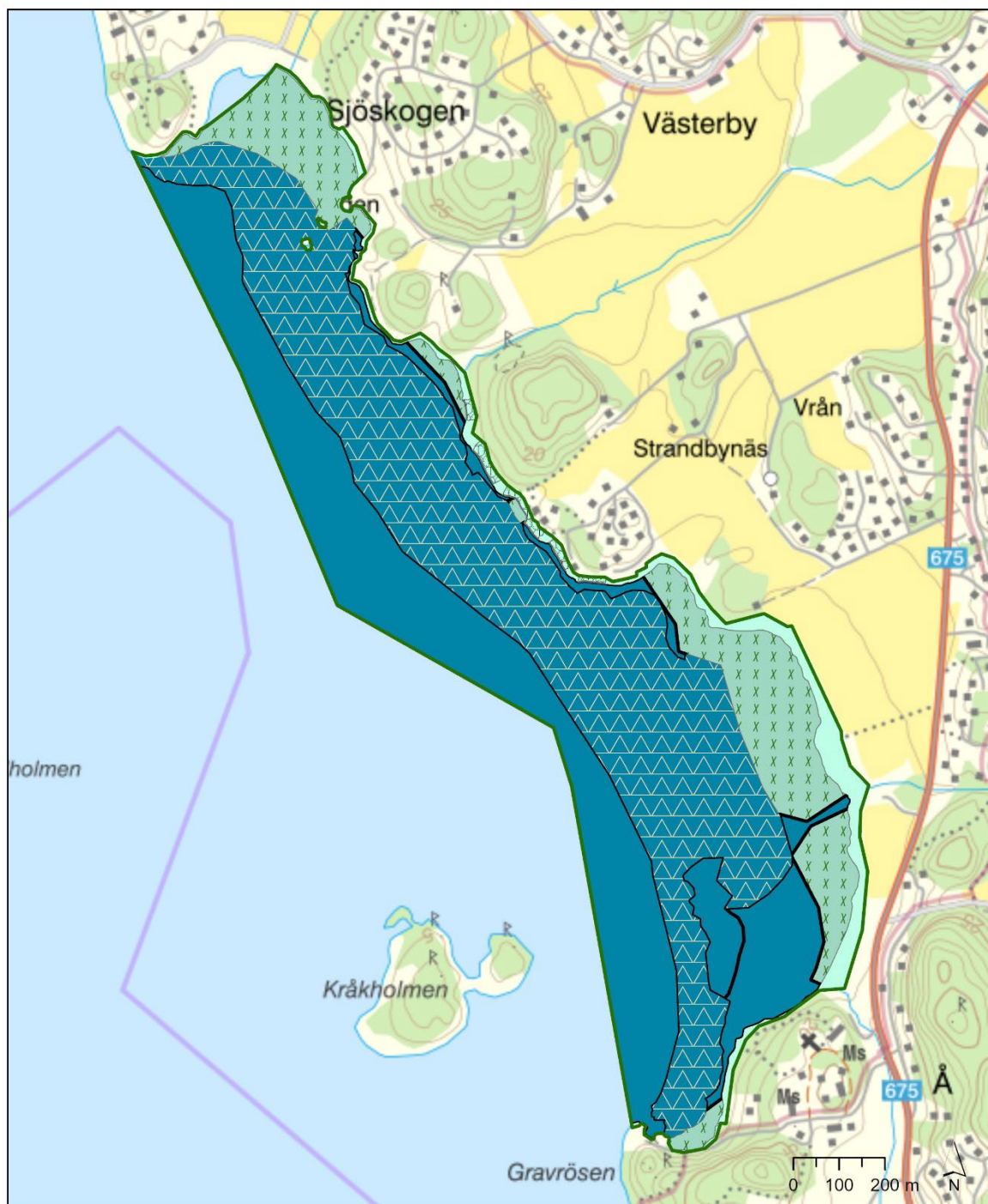

Bilaga 2a. Skötselområden

Reservatsgräns	Informationsskylt Ankringsförbud
Strandmiljöer	Informationsskylt
Mjukbottnar djupare än 6 meter	Coast snap
Mjukbottnar grundare än 6 meter	

Illustrationskarta till skötselplan för
Åsebuktens naturreservat.
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2026-04-01, dnr 8206-2019

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

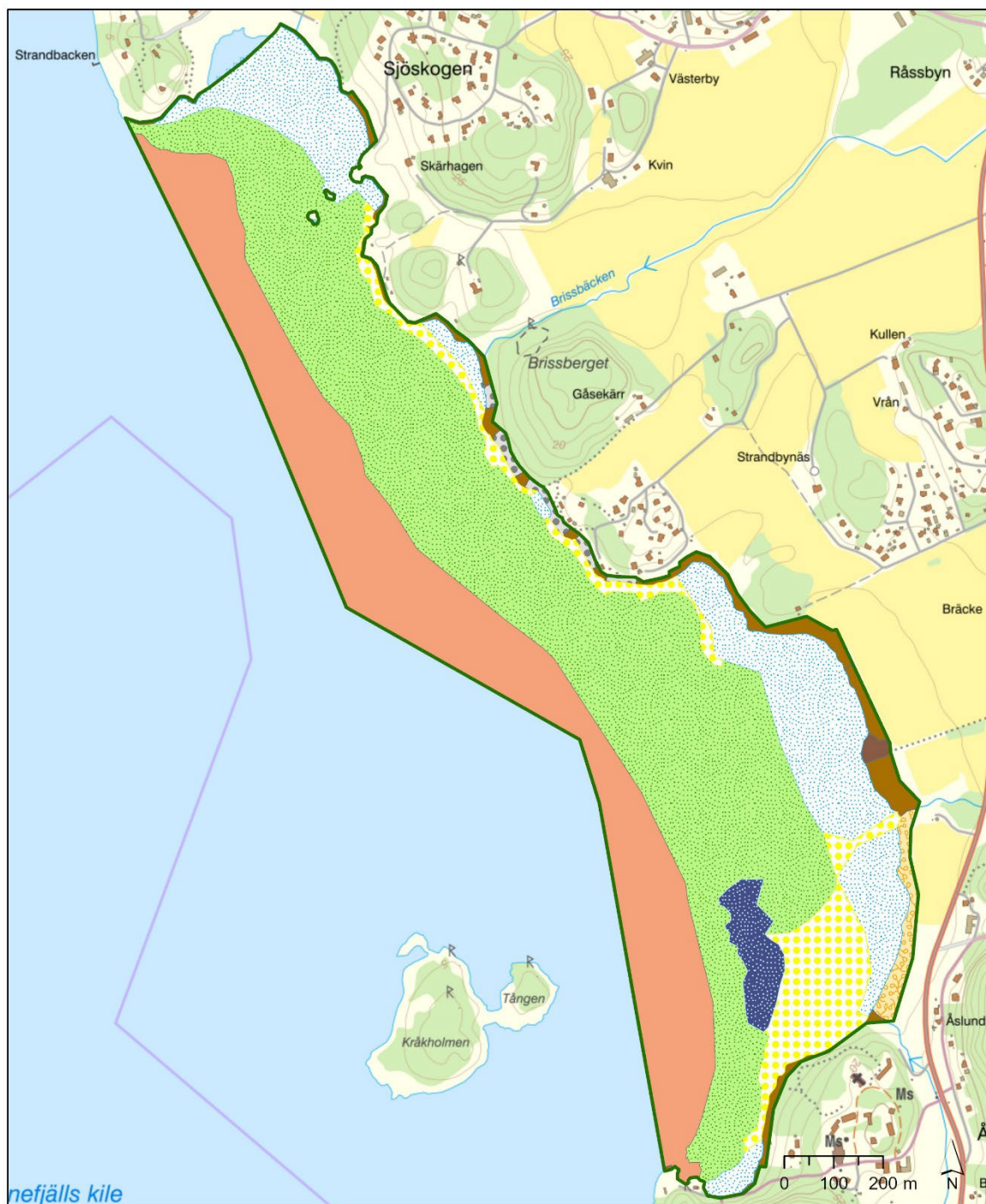

Bilaga 2b. Livsmiljötyper enligt Natura 2000

- Reservatsgräns
- 1140 - Blottade ler- och sandbottnar
- 1160 - Vikar och sund
- 1167 - Vikar och sund med dominans av ålgräs/marina kärlväxter
- 1220 - Sten och grusvallar
- 1950 - Ickenatura-strand

Illustrationskarta till skötselplan för
Åsebuktens naturreservat.
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2026-04-01, dnr 8206-2019

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 2c. Svenska marina livsmiljötyper

Reservatsgräns	Mjukbotten (silt/lera 6-10 m)
Vassar	Blottad ler-/sandbotten (<0,5 m)
Strandzon, övr (badplats, båtuppställning mm)	Sandbotten (0-10 m)
Sten- och grusvallar	Älgräsäng
Annat	Blåmusselbotten (5-30%)

Illustrationskarta till skötselplan för
Åsebuktens naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2026-04-01, dnr 8206-2019

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan